

FI – Ortodoksinen uskonto

14.9.2022

Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa 2 kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta 2. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään. Halutessasi voit tuottaa vastausten tueksi piirroksia, kaavioita tai taulukoita ja liittää niistä kuvakaappauksen mihin tahansa tekstivastaukseen.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.! Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

Sisällys

1. Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Väittämiä uskonnosta 20 p.
2. Uskonnolliset tekstit. Aineisto 20 p.
3. Kirkollinen kisma 20 p.
4. Pukeutuminen uskonnollisissa kohteissa. Aineisto 20 p.
5. Media ja suomalaisten islam-kuva. Aineisto 20 p.
6. Ortodoksisuuteen liittyviä esineitä. Aineisto 20 p.

2. Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

1. Ortodoksisuus Suomessa, Kreikassa ja Venäjällä 30 p.
2. Uskonnonvapauden merkitys ja toteutumonen. Aineisto 30 p.
3. Uskonnon määrittely ja unnuksmerkit. Aineisto 30 p.

Koe yhteensä 120 p.

Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Väittämiä uskunnoista 20 p.

Alla on 20 väittämää (1.1–1.20) ryhmiteltyinä neljään aihepiiriin. Valitse kustakin sopivin vastausvaihtoehto. Oikea vastaus 1 p., väärä vastaus –1 p., ei vastausta 0 p. Vastattuasi väittämään voit vaihtaa vastausvaihtoehtoa, mutta et voi jättää väittämää enää kokonaan ilman vastausta. Jos olet aloittanut tehtävään vastaamisen, mutta et haluakaan jättää tehtävää arvosteltavaksi, merkitse jokaiseen väittämään vaihtoehto ”En vastaa”.

Kirkkohistoria

1.1 Vanhauskoisuus on kirkon protestiliike, joka liittyy 1 p.

- Jehovan todistajiin.
- luterilaisuuteen.
- ortodoksiseen kirkkoon.
- En vastaa.

1.2 Primus inter pares -nimitys kuuluu ortodoksisessa maailmassa 1 p.

- Jerusalemin patriarkalle.
- Moskovan patriarkalle.
- Konstantinopolin ekumeeniselle patriarkalle.
- En vastaa.

1.3 Kirkkojen maailmanneuvosto on 1 p.

- eri uskontojen kansainvälinen yhteistyöelin.
- kristillisten kirkkojen kansainvälinen yhteistyöelin.
- kaikkien ortodoksisten kirkkojen kansainvälinen yhteistyöelin.
- En vastaa.

1.4 Se, että ortodoksinen kirkkokunta on autokefaalinen, tarkoittaa, että 1 p.

- se voi päättää itsenäisesti naisten papiksi vihkimisestä.
- se voi vihkiä itsenäisesti piispoja kirkon tehtäviin.
- se voi liittää itsenäisesti toisia kirkkoja omaan hallintaansa.
- En vastaa.

1.5 Uniaatit eli kreikkalaiskatoliset noudattavat 1 p.

- katolisen kirkon latinalaista jumalanpalveluserinnettä.
- ortodoksisen kirkon jumalanpalveluserinnettä.
- luterilaista jumalanpalveluserinnettä.
- En vastaa.

Ortodoksisen kirkon piirteitä

1.6 Luostarilaitoksen syntyyn ja kehitykseen 1 p.

- ovat vaikuttaneet Johanneksen ilmestyksen kirjoittajan näyt.
- on vaikuttanut erämaakilvoittelijoiden toiminta Egyptissä.
- on vaikuttanut apostolien tekemä lähetystyö Välimeren ympäristössä.
- En vastaa.

1.7 Ortodoksisen kirkon opilliset määritelmät ovat pääasiassa muotoutuneet 1 p.

- synodeissa Moskovan patriarkaatin piirissä.
- synodeissa jakamattoman kristillisen kirkon aikana.
- synodeissa apostolien aikana.
- En vastaa.

1.8 Slaavinkielisen ortodoksisen lähetystyön aloittajia olivat 1 p.

- Basileios Suuri ja Gregorios Nyssalainen.
- Kiovan ruhtinas Vladimir ja ruhtinatar Olga.
- Kyrillos ja Methodios.
- En vastaa.

1.9 Ortodoksisen kirkon jumalanpalveluserinne on keskeisiltä osiltaan 1 p.

- yhtenäinen kaikissa paikalliskirkoissa.
- erilainen kaikissa paikalliskirkoissa.
- papiston oman päätöksen mukainen kaikissa paikalliskirkoissa.
- En vastaa.

1.10 Kirkkoäidit ovat henkilöitä, jotka ovat pääasiassa 1 p.

- perustaneet ortodoksisia kouluja.
- toimineet idän kirkon piirissä luostareiden johtajina.
- taistelleet kuvainraastajien harhaoppia vastaan.
- En vastaa.

Kristillinen kirkko ja kristillisperäiset liikkeet

1.11 Perinteisestä Joulupata-keräyksestään tunnetaan 1 p.

- Suomen helluntaikirkko.
- Pelastusarmeija.
- juutalainen seurakunta.
- En vastaa.

1.12 Vanhoillislestadiolaisten vuosittain järjestämät kesäjuhlat on nimeltään 1 p.

- SuomiAreena.
- Suviseurat.
- Kirkkopäivät.
- En vastaa.

1.13 Suomessa toimiva Vapaakirkko on 1 p.

- itsenäinen protestanttinen kirkkokunta.
- Suomen evankelis-luterilaisen kirkon herätysliike.
- osa helluntailiikettä.
- En vastaa.

1.14 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispan istuin sijaitsee 1 p.

- Helsingissä.
- Porvoossa.
- Turussa.
- En vastaa.

1.15 Herännäisyyden eli körttiläisyyden perustajana pidetään 1 p.

- Mathilda Wredeä.
- Zacharias Topeliusta.
- Paavo Ruotsalaista.
- En vastaa.

Maailmanuskonnot

1.16 Juutalaisuudessa keskeisiä käsitteitä ovat 1 p.

- sharia ja sunna.
- liitto ja laki.
- evankeliumi ja ylösnousemus.
- En vastaa.

1.17 Juutalaisuuden rabbiininen pääsuuntaus syntyi 1 p.

- Jerusalemin toisen temppelin tuhoutumisen jälkeen Lähi-idässä.
- keskiajalla moniuskontoisessa Espanjassa.
- modernisaation aikaan 1800-luvun Saksassa.
- En vastaa.

1.18 Islamin umma tarkoittaa 1 p.

- pyhiinvaellusta Mekkaan.
- profeetta Muhammadin antamaa esimerkkiä.
- maailmanlaajuisesta islamilaista yhteisöä.
- En vastaa.

1.19 Islamilainen ajanlasku aloitetaan 1 p.

- Muhammadin syntymästä.
- ensimmäisestä Muhammadin saamasta ilmestyksestä.
- Muhammadin ja hänen seuraajiensa muutosta Mekasta Medinaan.
- En vastaa.

1.20 Buddha Gautaman uskotaan valaistuneen 1 p.

- nähdessään ruumissaaton Varanasissa.
- bodhipuun alla Bodhgayassa.
- luolassa Himalajalla.
- En vastaa.

2. Uskonnolliset tekstit 20 p.

Aineisto

1. 2.A Teksti A

Kristus nousi kuolleista, kuolemalla kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi.

Lähde: Ortodoksisten Nuorten Liitto ry. *Ortodoksinen hartauskirja*. Julkaistu: 2021.

2. 2.B Teksti B

Isä meidän, joka olet taivaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimesi. Tulkoon sinun valtakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa. Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme. Ja anna meille anteeksi velkamme, niin kuin mekin annamme anteeksi velallisillemme. Äläkä saata meitä kiusaukseen vaan päästä meidät pahasta.

Lähde: Ortodoksisten Nuorten Liitto ry. *Ortodoksinen hartauskirja*. Julkaistu: 2021.

3. 2.C Teksti C

Siihen aikaan antoi keisari Augustus käskyn, että koko valtakunnassa oli toimitettava verollepano. Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Quiriniuksen ollessa Syyrian käskynhaltijana. Kaikki menivät kirjoittautumaan veroluetteloon, kukin omaan kaupunkiinsa. Niin myös Joosef lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista ja meni verollepanoa varten Juudeaan, Daavidin kaupunkiin Betlehemiin, sillä hän kuului Daavidin sukuun. Hän lähti sinne yhdessä kihlattunsa Marian kanssa, joka odotti lasta. Heidän siellä ollessaan tuli Marian synnyttämisen aika, ja hän synnytti pojan, esikoisensa. Hän kapaloi lapsen ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut tilaa majapaikassa. Sillä seudulla oli paimenia yöllä ulkona vartioimassa laumaansa. Yhtäkkiä heidän edessään seisoivat Herran enkeli, ja Herran kirkkaus ympäröi heidät. Pelko valtasi paimenet, mutta enkeli sanoi heille: »Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra. Tämä on merkinä teille: te löydätte lapsen, joka makaa kapaloituna seimessä.» Ja samalla hetkellä oli enkelin ympärillä suuri taivaallinen sotajoukko, joka ylisti Jumalaa sanoen: – Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.

Lähde: Raamattu (1992 käyttöön otettu suomennos).

4. 2.D Teksti D

1.

Enkeli taivaan lausui näin:

Miks hämmästyitte säikähtäin?

Mä suuren ilon ilmoitan

maan kansoille nyt tulevan.

2.

Herramme Kristus teille nyt

on tänään tänne syntynyt,

ja tää on teille merkiksi:

seimessä lapsi makaapi.

3.

Jo riennä, katso, sieluni,
ken seimessä nyt makaapi:
hän on sun Herras, Kristukses,
Jumalan Poika, Jeesukses.

Lähde: Virsikirja. <https://virsikirja.fi/virsi-21-enkeli-taivaan-lausui-nain/>. Viitattu: 26.11.2021.

2.1 Esittele, mikä teksti on kyseessä aineistossa 2.A ja missä yhteydessä sitä käytetään. 5 p.

Vastauksen pituus on enintään 500 merkkiä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

2.2 Esittele, mikä teksti on kyseessä aineistossa 2.B ja missä yhteydessä sitä käytetään. 5 p.

Vastauksen pituus on enintään 500 merkkiä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

2.3 Esittele, mikä teksti on kyseessä aineistossa 2.C ja missä yhteydessä sitä käytetään. 5 p.

Vastauksen pituus on enintään 500 merkkiä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

2.4 Esittele, mikä teksti on kyseessä aineistossa 2.D ja missä yhteydessä sitä käytetään. 5 p.

Vastauksen pituus on enintään 500 merkkiä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

3. Kirkollinen skisma 20 p.

Selitä, mitä tarkoitetaan kirkollisella skismalla, ja pohdi, mitä seurauksia siitä voi olla. Anna vähintään yksi esimerkki toteutuneesta skismasta.

4. Pukeutuminen uskonnollisissa kohteissa 20 p.

Aineisto

Kun yrittäjä ja viihdetähti Kim Kardashian vieraili Vatikaanissa kesällä 2021, hänen vierailusta julkaisemansa Instagram-kuva (aineisto 4.A) herätti runsaasti keskustelua sosiaalisessa mediassa ja kansainvälisessä lehdistössä. Keskustelun aiheena oli pukeutuminen uskonnollisissa kohteissa vierailtaessa.

Pohdi esimerkkien avulla, mitä näkökulmia pukeutumiseen uskonnollisissa kohteissa liittyy ja

miksi aihe herättää keskustelua ja voimakkaita tunteita. Hyödynnä vastauksessasi aineistoa 4.A .

5. Media ja suomalaisten islam-kuva 20 p.

Aineisto

1. 5.A Tekstikatkelma: Jaakko Hämeen-Anttila, *Muuttuiko kuva islamista?*

TAUSTAA

Islam-tutkija, professori Jaakko Hämeen-Anttila on kääntänyt Koraanin suomeksi ja toiminut asiantuntijana uutismediassa kommentoiden islamia koskevia uutisia.

Hieman kärjistäen voi kysyä, onko ihme, jos luettuana vuosikymmenen ajan medioista islamin väkivaltaisuudesta suomalainen yleisö on karkäs yhdistämään islamin nimenomaan väkivaltaan. – – Lehtensä lukeneen ja islamia pelkäävän mummon julistaminen rasistiksi ei ole aivan reilua. – – Islamitietoutta on saatavilla suomeksi nykyään enemmän kuin koskaan, mutta vain pieni osa ihmisistä tuntee tarvetta tutustua siihen, ja heistäkin valtaosa lähestyy islamia juuri uhkakuvan määrittelemällä tavalla. Japanista kiinnostuneille tarjotaan mangaa ja origameja, islamilaisesta maailmasta kiinnostuneille jihadismia ja Osama bin Ladenia.

Lähde: Jaakko Hämeen-Anttila. *Muuttuiko kuva islamista?*. Helsingin Sanomien erikoisjulkaisu Teema 4/2021. Teemana 11.9.2001 terrori-iskut. Muokkaus: YTL.

Pohdi median roolia ja merkitystä suomalaisten islam-kuvan muodostumisessa. Hyödynnä vastauksessasi islam-tutkijan, professori Jaakko Hämeen-Anttilan kirjoitusta ([aineisto 5.A](#)).

6. Ortodoksisuuteen liittyviä esineitä 20 p.

Aineisto

Kuva 6.A

6.1 Mitä ortodoksisuuteen liittyviä esineitä kuvassa 6.A on? Nimeä vähintään viisi. 5 p.

Vastauksen pituus on enintään 500 merkkiä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

6.2 Tarkastele kolmea kuvassa 6.A olevaa esinettä ja kerro niiden käyttötarkoituksesta ortodoksisessa kristillisyydessä. 15 p.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Ortodoksisuus Suomessa, Kreikassa ja Venäjällä 30 p.

7.1 Esittele Suomen ortodoksisen kirkon hallinnollista asemaa ortodoksisessa maailmassa ja vertaa sitä Kreikan ortodoksisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon hallinnolliseen asemaan. 10 p.

7.2 Vertaile ortodoksisia kirkkotiloja ja kirkollisia toimituksia Suomessa, Kreikassa ja Venäjällä. Hyödynnä vastauksessasi aineistoja 7.A, 7.B, 7.C ja 7.D. 20 p.

Aineisto

Kuva A

Kuva B

Kuva C

Kuva D

8. Uskonnonvapauden toteutuminen ja merkitys 30 p.

Aineisto

1. Tekstikatkelma: Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, 18 artikla

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus
18. artikla

Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja.

Lähde: Yhdistyneet kansakunnat. *Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus*.

<https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>. Viitattu: 26.2.2022.

8.1 Arvioi uskonnonvapauden toteutumista nyky maailmassa ja pohdi siihen vaikuttavia tekijöitä. Hyödynnä vastauksessasi tekstikatkelmaa 8.A. 15 p.

8.2 Pohdi, mikä merkitys uskonnonvapaudella on suomalaisessa yhteiskunnassa. Hyödynnä vastauksessasi tekstikatkelmaa 8.A. 15 p.

9. Uskonnon määrittely ja tunnusmerkit 30 p.

Aineisto

1. Tekstikatkelma: Jari Parantainen, Mitkä ovat hyvän uskonnon 10 tunnusmerkkiä

Tanskalais-australialainen markkinointiguru Martin Lindstrom pohtii suosittujen uskontojen ominaisuuksia mainiossa aivotutkimusta ja ihmisten ostomotiiveja käsittelevässä kirjassaan *Buyology* (2008). – –

Lindstrom halusi selvittää, mitkä olivat vuosisatojen aikana laajoiksi kansanliikkeiksi paisuneita uskontoja yhdistävät ominaisuudet.

Tuloksena syntyi kymmenen kohdan lista. Se näyttää sisältävän monta menestyneiden brändien tunnusmerkeistä.

Mitkä ovat vahvoja uskontoja, kannattavia bisneksiä ja rakastamiamme tuotemerkkejä yhdistävät kymmenen ominaisuutta?

1. Rakenna yhteenkuuluvuuden tunne.
2. Aseta selkeä tavoite.
3. Etsi vihollinen.
4. Vetoa kaikkiin aisteihin.
5. Laadi hyvä tarina.
6. Heittäydy suuruudenhulluksi.
7. Perusta sisäpiiri.
8. Valitse symbolit.
9. Rakenna arvoituksia.

10.Suunnittele rituaalit.

Lähde: Jari Parantainen. *Mitkä ovat hyvän uskonnon 10 tunnusmerkkiä?*

<https://pollitasta.fi/2010/10/10/mitka-ovat-hyvan-uskonnon-10-tunnusmerkkia/>. Julkaistu:

10.10.2010. Viitattu: 2.9.2021. Muokkaus: YTL.

9.1 Esittele kolme erilaista uskontotieteen tapaa määritellä uskonto. 10 p.

9.2 Valitse tekstikatkelmassa 9.A esitetyistä ”hyvän uskonnon tunnusmerkeistä” kolme, jotka mielestäsi sopivat ortodoksiseen kristillisyyteen, ja perustele valintasi. 20 p.

Kokeen tehtävät loppuvat tähän.

Tarkista, että vastasit ohjeiden mukaiseen määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.